

EVANGYÉLIOMI PROTESTÁNS LAP.

Megjelen minden héten egyszer pénteken egy íven. — Előfizetési ár egy évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, az osztrák-magyar birodalmon kívüli országokba egy évre 7 frt; — egyes szám ára 12 kr. — Hirdetések díjja száz szóig 1 frt, kétszáz szóig 2 frt, a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr, bélyegdíj mindenik hirdetésnél külön-külön 30 kr; csakis egyház és tanodát érdeklő hirdetések fogadtatnak el. Melléklési díj minden száz darabtól 1 frt 50 kr. A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz — Fűvészkert-utca, 1078. sz. a. — intézendők.

A magyar reformált egyház Szervezetére s meg- állapítandó Rendszabályokra vonatkozó

Tervjavaslat.

(Folytatás.)

B) Az egyháztanács (presbyterium).

17. §. Az egyház közvetlen kormányzó testülete az egyháztanács, mely a népesség arányához képest, a gyülekezeti tagok által választatik; a következő számarányban:

oly gyülekezetekben, melyekben a lelkek száma az 500-at nem haladja túl :	8,
500 tól 1000 lélekszámig :	12,
1000-tól 2000-ig :	16,
2000-től 4000-ig :	20,
4000-től 6000-ig :	24,
6000-től 8000-ig :	28,
8000-től 10000-ig :	32,
10000-től 12000-ig :	36,
12000-től 14000-ig :	40,
14000-től 16000-ig :	44,
16000-től 18000-ig :	48,
18000-től 20000-ig :	52,

igy tovább minden 2000 lélek után 4 egyháztanácsos választatván; míg azoknak számuk a 80-at meg nem haladja; 80 tagnál többől az egyháztanács nem állhat.

18. §. Az egyháztanács tagjai épen mint a gyülekezeti képviselők, 6 évre választatnak s hivatalukat eskü-tellegel foglalják el.

17. §. Az egyháztanács tagjainak száma különböző mennyiségben váltakozik a külföldi egyházszervezetekben :

A porosz államokban : 12-nél több és 4-nél kevesebb nem lehet.

Westfáliában és a Rajna vidékén legalább 4 tagból tartozik állani, a lelkészen kívül.

Szászországban 16-nál több 4-nél kevesebb nem lehet.

Schleswig-Holtstein-ban a minimum 4, a maximum 10.

19. §. Az egyháztanács működési és hatásköre általában :

az egyháztanács feladata : a gyülekezetben a keresztyéni vallásos életet és tevékenységet előmozdítani és biztosítani; a gyülekezet anyagi javainak gyarapodásán munkálni; a lelkipásztorok és tanítóknak, általában a belhivatalnokoknak nemes munkájokban segítségökre lenni.

20. §. Részletesebben a következők a teendői :

a) Az egyháztanács a gyülekezetnek minden tekintetben a képviselője, úgy a vagyoni ügyekben, mint a gyülekezetbeli, (a lelkészi és helyi főgondnoki hivatal kivéve) egyházmegyei és kerületi hivatalnokok választásánál; tehát :

b) Az egyházi hivatalnokok közül a tanítókat, énekevezéreket, algondnokokat, (külön pénztárnokot és ellenőrt) jegyzőt vagy jegyzőket, egyházfiakat stb. választ; ezen egyházi hivatalnokok nem szükség hogy egyháztanácsosok is legyenek egyszersmind; de ha azokká választatnak, épen azon jogokat élvezik mint a többi egyháztanácsosok.

c) Az egyházmegyei és kerületi gyűlésekre a küldötteket mint képviselőket megválasztja.

d) A gyülekezetben letelepedett egyének vagy családok rendes tagsága felett — ha fél év óta már ott laknak — s egyháztagok óhajtanak lenni, közvetlen határoz.

e) Minden választás alkalmával a választók névsora pontos elkészítése iránt intézkedik.

f) A népképviselői gyűlés határozatait végrehajtja.

g) Örökdi az istenisztelet külső rendje s a vasárnap megünneplése felett; ennek folytán az isteni tisztelet tartásának idejét az évszakok szerint meghatározza; az

Oldenburgi hercegségben :

500 lélekszám után 3.

2000 " " 4.

5000 " " 6.

8000 " " 10.

azon felül " " 15. az egyháztanácsosok száma.

Bádeni nagy hercegségben 4 és 16 közt váltakozik a számuk.

Württembergi királyságban :

500 lélekszámnál 4—6.

imaháznak s minden egyházi épületnek az egyház méltóságával és magasztos érdekeivel nem ellenkező czélokra átengedése vagy felhasználása iránt intézkedik.

h) Az egyház tulajdonait képező iskolák felett a közvetlen felügyeletet és ellenőrzést gyakorolja, az iskolaszékek felállítását által. Általában az egyház érdekeit a nevelés terén képviseli, s azok megvalósításán buzgólkodik.

i) Az egyházi adónak befolyásáról, s a behivatalnokok fizetésének pontos kiszolgáltatása iránt gondoskodik.

k) A számadásokat megvizsgálja, s azokról a népképviselői gyűléshez jelentést terjeszt.

l) Az alapítványok tárgyában s az ezekből folyó ösztöndíjak és segélyezések iránt intézkedik.

m) A szegények, betegek és árvák ügyében és érdekeiben a helyi viszonyok szerint minden lehetőt megtesz.

n) Az egyháztanácsosok mindazon károsodásért, mely az egyháztanács tette vagy mulasztása által okoztatik, kárpótlással tartoznak; épen azért minden kisebb vagyonszállítási ügyben intézkedő határozat hozatalakor, a rá és ellene szavazók, névszerint megneveztesse a jegyzőkönyvben.

o) Az egyháztanács jogkörébe tartozik az egyházi feyelemnek eszélyes és bölcs gyakorlata; az egyháztagok közt felmerülő egyenetlenségek és viszálykodások elenyésztetése és elintézése.

1500 lélekszámnál 6—8.

5000 „ 8—10.

5000-en felül 10—15. az egyháztanácsosok száma.

Az erdélyi evangélikus atyafiaknál:

500 lélekszámg a lelkészszel 9.

500—1000-ig „ 13.

1000—1500-ig „ 17.

1500—2500-ig „ 21.

2500—3500-ig „ 25.

3500-on felül „ 29. az egyháztanácsosok

száma.

A királyhágón-inneni evangélikus atyafiak tervezete szerint:

300—1000-ig 9. 2000—3000-ig 17.

1000—2000-ig 13. 3000—4000-ig 21.

4000-en felül 25. a világi elnökön és gondnokon kívül.

Az osztrák örökös tartományokban:

500 lélekszámg 8.

500—1000 „ 12.

1000—1500 „ 16.

1500—2500 „ 20.

2500—3500 „ 24.

3500-on felül 28. ez a maximum.

Az erdélyi ref. kerületben 3 évre választatnak a presbyterek. Választás alá nem eső tagjai a presbyteriumnak a pátronusok, a helybeli tanodák rendes tanárai és a kebli iskolák rendes tanítói; sőt még a hitfelekezetünkön kívül levő tanodáknak hitfelekezetünkön levő tanárai is. Legalább 9, legfeljebb 30 tagból állhat az egyháztanács; ezen számba a lelkész, gondnokok, megyebíró, pénztárnok, jegyző és az állandó presbyterek nem értetnek.

p) Az egyház épületeinek jó karban tartásáról, azoknak tűzkár ellen biztosításáról; az egyház tulajdonait képező s a behivatalnokok használatában levő földek után fizetendő országos adó pontos beszolgáltatása iránt gondoskodik; nemkülönb a temetőhelyek felkerítése, azok rendben tartása érdekében intézkedik.

21. §. Az egyháztanács elnöke: a rendes lelkész és főgondnok; a mely gyülekezetben több lelkész van, az elnöki tisztet a hivataloskodására legidősebb lelkész végezi; lelkipásztor jelenléte nélkül egyháztanács gyűlés nem tartható.

22. §. Ha a lelkész betegség vagy bármi ok miatt a gyűlésen meg nem jelenhet, vagy csak időközi (segéd) lelkész volna a gyülekezetben, az esperest jogkörébe tartozik az illető gondnok bejelentése és fölkérése folytán, a szomszéd lelkészek közül egyet az elnöki tiszt teljesítésével megbizni.

23. §. Az egyháztanács rendszeren minden hóban egy határozott napon gyűlést tart, ha szükségeltetik többször is; a gyűlés ideje s annak legfontosabb tárgyai, az elnökség által a meghívó iven vagy czédulákon vagy a szokásban lévő eljárási módon, az egyháztanács tagjaival előre közöltetnek.

24. §. A közgyűlésre tartozó beadványok, a gyűlés elnökeihez nyujtatnak be, kik azokról rendszeresen vezetett beadványi jegyzőkönyvet vezetnek.

A schweici ref. kántonokban 4—26 közt váltakozik az egyháztanácsosok száma; rendszeren 2—4 évre választatnak. — (Lásd Magyar prot. egyházi és iskolai Figyelmező 1876. folyamát.)

Az erdélyi kerületben pátronusnak tekintendő:

1. Mindazon buzgó és vallásos tagja az anyaszentegyháznak, aki valamely egyházat alapít, annak templom helyet ajándékoz, templomot épített s az egyház fenállhatása tekintetéből tetemes mennyiségű tőkét ajándékoz.

2. Aki felekezeti iskolaházat, pap- és mesterlakot épített vagy valamely egyháznak folytatólagos fentartásába oly nagy mértékben foly be, hogy ezen segély nélkül rendeltetéséhez képest fen nem állhat.

3. Bármely olyan egyháztag aki a pap és mester fizetésében oly tetemes részt vesz, mely nélkül azon egyház papot és mestert nem tarthatna; vagy ha igen is, azok nagyon szegényül lennének fizetve.

4. Azok kik a papnak legalább 10, a mesternek legalább 5 kalangya képét fizetnek s az egyház mindennemű terheiben a közönséges béradó gazdához mérve, legalább kétszeres arányban vesznek részt. — (1861. évi alapszabályok.)

A patronusi jogokhoz tartozik:

a) azon pátronusnak aki valamely egyházat alapít, fen tart és fenállását halála utánra is egy maga biztosítja: joga van mint alapítónak, ugy magának mint örökösöknek is arra, hogy azon egyházban papot és mestert válasszon illetőleg válasszának; de

b) ha nem egyedül a pátronus tartja fen az egyházat,

25. §. Az egyháztanácsgyűlést a lelkész rövid imával nyitja meg, s ezen gyűlések mindig az e célra rendelt helyiségben, általában az egyház középületében tarthatók.

26. §. Ezen gyűlések nem nyilvánosak.

27. §. A lelkész és főgondnok vezetik a tanácskozásokat s ügyelnek a rend fentartására.

28. §. Az egyháztanács bizonyos ügyekben szakértőket — kik nem egyháztanácsosok — hívhat meg a tanácskozássra, vagy azoknak véleményét kikérheti.

29. §. Az egyháztanács tagjai a közgyűlésben netalán saját ügyeiknek kivételével, minden kérdésben döntő szavazattal bírnak.

30. §. A határozatok a jelenlevők szótöbbsége után mondatnak ki, nagyobb számból álló egyháztanácsnál 10 tag kivánatára, az elnökség titkos szavazást köteles elrendelni.

31. §. Érvényes határozat hozatalára az egyháztanács tagjai $\frac{1}{3}$ -ának jelenléte kívánatik.

32. §. Az egyháztanács határozatai, az idő, a jelenlevő tanácskozó tagok neveinek feljegyzése mellett egy önálló jegyzőkönyvbe vitetnek.

akkor a papválasztási szabályok szerint a nép is befoly a pap és mesterválasztásba.

Részemről patronusi jogokkal csak is az oly egyéneket ruháznám fel, kik az 1. és 2-ik pontban foglalt követelményeknek eleget tesznek. (Lásd 38. §.)

21. §. A kettős elnökség mellett, az elnöki tisztt miképen gyakoroltassék e felett különbözőleg lehet vélekedni és okoskodni.

(A kettős elnökség kérdése különben protestáns egyházunkban élénk vita tárgyát képezte 1842-től kezdve, midőn Török Pál mint az akkori prot. lapok szerkesztője a több megvitandó kérdés között azt is föltette megfejtés végett: „Két elnök kell-e gyűlésünkben vagy egy? s ha egy, világi-e vagy egyházi?” S vóltak kik az elnöki tisztt végzését egyedül az ugynevezett egyházi elemnek kívánták fentartani (lásd erre vonatkozólag Hajnal Ábeltől az 1843. és 1844. évi prot. lapok folyamait) — 1858-ban a protestáns egyházi és iskolai lapok új folyamában ismét fölszínre került e kérdés, alaposan hozzá szólottak: Székács, Jeszenszky László, Csúthy Zs., Czékus István, Hajnal Ábel, Eöri Sándor, Báró Prónay Gábor, Tisza Kálmán, Blázy Lajos, Tolcsyay Nagy Gedeon, Sárközy József stb. Nemkülönböztetve Révész Imre „Vélemény a magyar prot. egyházalkotmány fő pontjai felett“ című kitűnő dolgozatában.)

Némelyek a tanácskozási tárgyakat óhajtják a két elnök között megosztatni, nevezetesen a lelkiekben tehát az egyház szellemi vagy erkölcsi életére vonatkozó tárgyakban a lelkész, az anyagiakban vagy a többi tárgyakban a világi elnök teljesítse az elnöki tiszttet, az mondja ki a végzéseket. Mások pedig a közigazgatási tárgyakat a lelkész-elnöknek, a peres ügyeket a világi elnöknek kívánják fentartani. — Nagy nehézséggel jár a tárgyak ily elkülönítése s biztos határvonalat vonni, hogy valamely ügy melyik kategória alá esik, lelki vagy anyagi tekintetben vagy mindegyikben egyaránt illeti-e az egyházat? eldönteni, sokszor szinte lehetetlen. — Az sem volna helyes ha a

33. §. Minden közgyűlés jegyzőkönyve a következő gyűlés által hitelesítettik. Sürgős kiadmányozást igénylő tárgyakra nézve azonban, a hitelesítés, a gyűlés által erre megbízott küldöttség által is eszközölthetetik, de azért a következő gyűlésen az egész jegyzőkönyv felolvastassék.

34. §. Jegyzőt az egyháztanács a maga kebeléből választ; kivételesen lehet a jegyzői tollal a tanítót megbízni ha nem presbyter is; a midőn az illető tanácskozási joggal bír, de mint nem egyháztanácsos nem szavazhat. — A lelkész mint elnök, jegyző nem lehet.

35. §. Olyan ügyekben, melyek tömeges kiküldetést igényelnek, valamint olyanokban is, melyek természetöknél fogva az egyházi tisztviselők által végre nem hajthatók, egyháztanácsosok küldetnek ki a határozatok végrehajtásának foganatosítására; mely kiküldetést az erre megbízottak esküjökhez hiven teljesíteni köteleztetnek, és azt alapos ok nélkül vissza nem utasíthatják.

36. §. Sürgős esetekben és olyan ügyeket illetőleg, melyek természetöknél fogva előleges megvizsgálatást kívánának; ily kiküldésekre az elnökségek is feljogosíthatnak; s az illető presbyterek az elnökileg történt kiküldetésnek,

lelkési elem a peres ügyek tárgyalásánál az elnökségből kizáratnák. Az elnökök bölcseségére és okos belátására kell tehát bízni hogy miként osztják fel maguk közt az elnöki tisztt teendőt; annyi azonban mindenesetre kimondandó: hogy ugy a gyűlés idejére mint annak tárgyaira nézve, mindkét elnök teljes tudomással és ismerettel bírjon. — A kettős elnökség tehát az egyháztanács üléseiben mindig megtartandó, ha a főgondnok nem lehetne jelen azonnal helyettesíttessék. — Érdekes hogy a kettős elnökség gyakorlására a szép emlékeztető derék Székács, minő tervezetet ajánlott 1858-ban a prot. egyházi lapok 3-ik számában.

A kettős elnökség.

1. a zsinaton, egyetemes, kerületi, esperességi gyűléseken és székeken kötelezőleg hozassék gyakorlatba.

2. ugyanezen kötelezettség az egyes gyülekezetekre is egyetemes szabályul terjesztessék ki, de ezeknek kivételkép engedessék meg, hogy ott hol elnöki kellekkel bíró férfiak hiányzanak, a lelkész maga elnököljön.

3. szükség esetében ha eziránt a gyülekezet folyamodik, az esperesség s illetőleg a kerület határozza meg: valjon az előbbi pontban említett kivétel meghagyandó-e vagy megszüntetendő.

Ezen javaslatra vonatkozólag Hajnal Ábel jelenleg nyugalmomba lépett kedves emlékü és nagyérdemü esperese a békés-bánáti egyházmegyének, a maga nézetét eként formulázta: (Lásd a Prot. lap 1858. 156. lapján.)

1. A magyarhoni mindkét prot. egyházban a közkormányzati gyűlés s tanácsülésekben az egy személybeni elnöklet állapíttassék meg.

2. Mivel az elnöklethez mind az egyháziak mind a világiaknak egyformán joguk van, — a nélkül hogy valamelyik elem a másik felett előnyösb jogot követelhetne magának: az elnöki szék mind az egyháziak mind a világiak számára biztosíttassék.

épen úgy engedelmeskedni és megfelelni tartoznak, mintha a közgyűlés által küldettek volna ki.

37. §. Egyes szakosztályok felállítása és alakítása az egyháztanács tagjaiból és körében — főleg nagyobb, népesebb gyülekezeteknél — az egyháztanács belkörü intézkedésének hagyatik fen.

38. §. Az egyház valódi pátrónusai, a kik t. i. az egyház fentartására oly nagy mérvben folynak be, hogy alapítványuk vagy segélyük nélkül az egyház magát fen nem tarthatná: az egyháztanácsnak állandó és rendes tagjai, s annak gyűléseibe mindig meghivandók.

C) Az egyes gyülekezetek által eszközöndő választásoknál eljárás.

I. A gyülekezeti képviselők és egyháztanácsosok választása.

39. §. A gyülekezeti képviselők és egyháztanácsosok választásánál, választási joggal bír a gyülekezetnek minden helyben lakó s az egyházi tartozást fizető teljes korus önálló férfi tagja.

40. §. Képviselővé és egyháztanácsossá választhatók minden teljes korus, az egyházi adóbeli tartozásnak vagy kötelezettségöknek eleget tevő, oly önálló gyülekezeti tagok, kik feddhetlen életűek; a közönséges istenitiszteleket gyakorolják s az urvacsorájában részvételök által vallásos és egyházas érzületöket és érdekeltégöket tényleg tanúsítják.

3. Az egyházi hatóságok által tárgyalandó ügyek közkormányzatiak és peresek lévén, azok az egyes egyházközségi, egyházmegyei, kerületi s értekezleti képviselői közgyűlésekben egyházi elnöklet alatt; ezek az egyházközségi presbyteriumok, egyházmegyei, kerületi, conventi, képviselői tanácsulésekben világi elnöklet alatt intéztessenek; a két elnök, akadályozás esetében egymást érvényesen képviselhetvén.

4. Az egyes egyházközségeknek kivételkép megengedtetik, hogy ott, hol a presbyterium elnökéül önálló, azaz helyközségi vagy államhivatallal el nem foglalt kellő képességgel bíró világi egyén nem található, vagy iránta a bizalom hiányzik: a presbyteriumnak is a lelkész legyen elnöke.

5. Zsinaton kor elnöklet alatt már ez akár egyházi akár világi egyénre essék — titkos szavazattal választatik két elnök, egyik az egyháziak, másik a világiak közül. A két elnök közül sorshuzás határozza el melyik legyen a zsinat rendes elnöke; ennek akadályozása esetében, a választott másik elnök foglalja el az elnöki széket.

Az egyes elnökség gyakorlatba vételét látjuk az erdélyi kerületben is; az egyes gyülekezetek népképviselői és presbyteriumi gyűléseiben mindig a lelkész mint első domestikus curator elnököl; kivéve a nagyszebeni és kolozsvári egyházakat, melyekben világi curator végzi e tisztet; a püspöki vizsgálat alatti egyházakban ha ott lakik és jelen van: a püspök, ha nem lakik ott vagy nincs jelen: az inspector főcurator, ennek is távollétében a rendes lelképásztor. — Az egyházmegyei közgyűlésnek és tanácsnak az esperest az elnöke, míg az egyházkerületi közgyűlésnek a legidősebb egyházkerületi főgondnok, annak

41. §. Kik irni, olvasni nem tudnak, gyámság, bűnügyi kereset vagy fenyték alatt állanak: azok kizárandók a választásból; nemkülönben azok is, kik magukat fen nem tarthatva, állandó és folytonos segélyezésben részesülnek valamely nyilvános szegényalaphól vagy pénztárból.

42. §. Rokonsági kapcsolat vagy vérségi egybekötetés senkit el nem zárhat attól, hogy az egyháztanácsba vagy képviselői testületbe — ha ugyan egyéb kellékekkel bír — beválasztathassék.

43. §. Az egyháztanács jogkörébe tartozik a választók névsorát kellő időben elkészíteni s azt minden egyháztag által megtekinthető nyilvános helyen, a választási napot megelőzőleg legalább 8 nappal előbb kifüggesztetni.

44. §. A választás napja és órája istenitisztelek alkalmával hozatik a gyülekezetnek tudomására, az egyháztanács belátására bizatván, hogy a helyi viszonyok és körülmények szerint, még más módot s eljárást is használjon annak közzétételére; fölhíván a gyülekezeti tagokat, hogy észrevételeiket, kifogásaikat, vagy igényformálásaikat, egy meghatározott időn belül, a választási névsorra nézve az egyházi elnökséghez adják be; későbbben beterjesztett kérelmek vagy óvások, figyelembe nem vétethetvén.

45. §. Az egyháztanács határoz a felszólamlások ügyében, ha valaki az ítéletben nem nyugodnék meg, szabadságában áll ügyét az egyházmegyei hatósághoz terjesztve akadályoztatása esetében a hivatali időre utána következő világi főgondnok; az egyházkerületi köztörvényszéknek az egyházmegyéktől felebbezett ügyekben a püspök, a tanári törvényszékektől felebbezetekben pedig a hivatal szerint idősebb egyházkerületi világi főgondnok.

Elismerem én, hogy a kettős elnökség ellen igen sok és megdönthetetlen okokat lehet felhozni, azt is tudom, hogy ennek gyakorlatba vételére alig ha van példa akármelyik egyházszervezetben; de a magyarországi ref. egyház jóléte, biztos fennmaradása és felvirágzása nélkülözhetetlenül megköveteli annak fentartását. Épen ezért az erdélyi kerületben is életbe lenne az léptetendő, bizonyára nem szolgálna az hátrányára az ottani egyh. érdekeknek sem; sőtinkább több félreértés, féltékenykedés és zavar elháríthatnék általa, melyek a mostani eljárás mellett ottan-ottan felmerülnek s akadályozzák a biztos előhaladást, az egyházi élet egészséges kifejlését.

Az egyháztanács ülésben tehát csak rendes lelkész vehet részt mint társ elnök; hanem azért több szempontból kötelező szabályul kívánám felállíttatni azt is, hogy a segéd vagy helyettes lelkészek is köteleztetnek az egyháztanácsgyűlésekben megjelenni, de pusztán mint hallgatók vagy szem és fültanuk, a kikre ezen jelenlétük képző iskolául szolgál; lássák hogy minő eljárást, eszélyességet és tapintatot kell tanusítani a lelképásztornak a közügyek vezetésénél; még a tanácskozásokba is befolyhatnak — ha felhivatnak az elnökség által s felvilágosítást tudnak nyújtani a fenforgó tárgyról, de természetesen szavazat öket nem illetheti.

34. §. A tanítók tehát nem lehetnek hivatalból az egyháztanács tagjai. Ez különösen a nagyobb és népesebb egyházaknál, melyekben t. i. jelentékeny a tanítók vagy tanárok száma, nem is volna mindig czélszerű és méltányos. Természetesen a

teni föl; azonban ezen felebbezés a választást nem késleltetheti és váltóztathatja meg.

46. §. A pátronus vagy pátronusok a választásra mindig külön meghívandók.

47. §. A választás miképen történjék, arra a gyülekezet népeességi viszonyai a határozók.

48. §. Kisebb gyülekezetekben lehet azt a templomban eszközölni vasárnapi istenisztelet után; a midőn a lelkész alkalmi egyházi beszédet tart, kiemeli a választási cselekmény fontosságát, a keresztyéni szabadság elvét, melynek alapján a választás eszközölni.

49. §. A szavazás írásban, ott a helyszínén kiosztott szavazati czédulák betöltése által történhetik. S elsöben az egyháztanácsosok, azután a népképviselők választandók meg.

50. §. A szavazatok általános többségét kell az illetőknek megnyerni, ha az első ízben nem történhetik meg, a legtöbb szavazatot nyertek tüzetnek ki választás végett, mindaddig míg az általános többség ki nem mutatható.

választásból legtávolabbról sem zárhatók ki, sőt kívánatos hogy mint az egyház érdekeit szívvvel és lélekkel szolgáló egyének, az egyház több jó akaratu és mivel tagjai között a tanítók és tanárok is választassanak egyháztanácsosokul.

A dunamelléki kerületben azon szabály állott: a presbyterialis gyűlésben a nagyobb iskolák rektor professorainak hely engedtetik, a több professoroknak csak ugy engedtetik hely, ha megválasztatnak (1844. 170. sz. végzés).

39. §. Önálló egyháztagnak oly egyén tekintendő, kinek saját háztartása van, s oly foglalkozása vagy üzlete, hogy családot alkothat vagy pedig állami, községi, egyházi társulatok által alapított s fentartott hivatalban működik.

40. §. A bádeni egyházszervezet enyit állapított meg: Die Wähler haben ihr Augenmerk auf Männer von gutem Ruf, bewährtem christlichem Sinn, kirchlicher Einsicht und Erfahrung zu richten. Ugyanenyit mond ki a szász egyházszervezet is. (8. §.)

A porosz egyházszervezet ily negativ meghatározást foglal magában (35. §.) Wählbar sind alle Wahlberechtigten, sofern sie nicht durch beharrliche Fernhaltung vom öffentlichen Gottesdienste und von der Theilnahme an den Sacramenten ihre kirchliche Gemeinschaft zu bethätigen aufgehört haben. — Igy van az a Schleswig Holsteini szervezetben is.

A westfáliai és rajna vidéki szervezet, nem különben az erdélyi evangy. atyafiaké olyan formán határozta meg a választási feltételeket mint a tervezetben foglaltatik. Az erdélyi evangy. elikusok a presbyterekre nézve még azt is megkövetelik, hogy családapák legyenek. (23. §.)

Az osztrák tartományokban érvényben álló szervezet ily modorban fejezi ki az eljárást: Es ist die Aufgabe der Gemeinden, in die Gemeindevertretung und in das Presbyterium nur solche Männer zu wählen, welche durch ihren Lebenswandel und durch die Bethätigung ihres christlichen Sinnes eines guten Rufes in der Gemeinde sich erfreuen. — A helv. hitvallás is megszabja a feltételeket hogy mily fontos egyének a presbyterek az anyaszentegyházban.

A 42. §. szerint rokonsági kapcsolat vagy vérségi egybe-

51. §. Szavazatok egyenlősége esetében a sors dönt.

52. §. Népeesebb gyülekezeteknél a választás történhetik oly formán, hogy a választási joggal bíró egyháztagok az e célra készült, annak idejében kiosztandó szavazati ívekre, az általuk egyháztanácsosul vagy képviselőül öhajtott egyén nevét felírván: az ily betöltött íveket az arra kitűzött határidőben a szavazatszedő bizottsághoz személyesen beadják. — Az eképen legtöbb szavazatot nyert egyének megválasztott egyháztanácsosoknak vagy képviselőknek tekintetnek.

53. §. A választásról rendszeres jegyzőkönyv vezetetik, mely a választás folyamatát híven föltünteti, s ezen jegyzőkönyv az elnökség és jegyző által irandó alá.

54. §. A megválasztott tagok nevei két egymásután következő vasárnap a gyülekezet előtt felolvastatnak.

55. §. A választott tagok ellen kifogás csak a 2. kihirdetés előtti napig fogadtatik el az elnökség által, majd az e. tanács határoz a kifogás vagy kifogások ügyében. — Innen is felebbezni az egyházmegyei hatósághoz lehet.

56. §. A megválasztott tagok ha e kötelességet elfo-

köttetés senkit ki nem zárhat az egyháztanácsosi hivatalból stb. Ezen szabályzat ellenkezik az erdélyi kerületben érvényben álló azon eljárással hogy „apa fiával, testvér testvérel ugyanazon időben presbyternek nem választható.“ Ugyan ezen megszorító intézkedést és eljárást találjuk a Westfáliai és rajnavidéki, bádeni, Schleswig-Holsteini, osztrák, erdélyi evang. és a schweizi kantonok közül legtöbbnek a szervezetében. — Mindenesetre oly gyülekezeteknél, melyekben kevés számból áll az egyháztanács, az emberi gyarlóság folytán igen könnyen föltételezni lehet, hogy ha az egyháztanács tagjai rokonsági vagy vérségi kötelékek által vannak egymáshoz fűződve, jöhetnek elő esetek midőn az egyház közérdeke, családi vagy magán érdekeknek alárendeltetik, azoknak feláldoztatik, népeesebb gyülekezeteknél, számosabb tagból álló egyház tanácsnál természetesen könnyen ellensúlyozhatók levén az ily érdekszövetkezések és törekvések; miután azonban az egyháztanács eljárása és intézkedései, minden évben a képviseleti nagy gyűlés elé terjesztetnek tudomás vétel végett, ez a nyilvánosság erős óvszer leend a tekintetben, hogy a rokonságban élő egyháztanácsosok is ne a maguk érdekeinek vagy tekintélyének szolgáljanak, hanem az egyház célját és hivatását, a gyülekezet anyagi és szellemi érdekeit tartásák szemök előtt. Épen azért véleményem szerint nem tartanám jogos és méltányos eljárásnak, hogy valakit ha különben teljesen méltó a közbizalomra, a rokonsági kapcsolat kizárhasson az egyháztanács kebeléből.

56. §. Több külföldi egyházszervezetben még az is ki van mondva, hogy micsoda körülmények és feltételek mellett igényelheti valaki az egyháztanácsosi hivatal alul felmentetését; ilyen viszonyok és körülmények, ha a 60 évet az illető már meghaladta, gyakorta és huzamos ideig távol kell lenni a községtől, általában ismert betegeskedés stb. S még az is meg van határozva, hogy aki oly nyomós és fontos okok nélkül mond le, elveszti azon jogát hogy jövőben választható legyen (lásd Westpháliai, porosz, stb. egyházszervezeteket).

gadni nem hajlandók, tartoznak azt az egyháztanácshoz bejelenteni, mely határoz az indokok felett.

57. §. Az egyháztanácsosok vagy képviselők választása, valamely gyülekezetben nem volna kivihető, amennyiben az illető egyháztagok nem jelennének meg, vagy a választásba nem bocsátkoznának, vagy épen oly egyéneket választanának, kik nem választhatók: ily szomorú esetek és körülmények alkalmával az esperest és segédgondnok jogkörébe tartozik az intézkedés, megbizván addig mig új választás eszközölhető, a régebbi egyháztanácsot vagy képviselőtestületet az ügyek vezetésével.

58. §. Az egyháztanácsosok és képviselők 6 évre választatnak.

59. §. Az egyháztanácsosok vagy népképviselők hivatalukból elmozdítása csak akkor állhat elő, ha kötelességeiket teljesen elhanyagolják, a kétszeri megintésnek sem lett meg kellő eredménye; vagy ha alattomosan, és nyilván ellene működnek a szabályszerűleg hozott s az egyház javát célzó határozatoknak, azokat megakadályozni törekednek; nemkülönben rendetlenkedés vagy erkölcsi hanyatlás szomorú következményei tapasztalhatók rajtuk. Az egyháztanács ítélete azonban megerősítés végett az e. megyére terjesztendő fel, csak akkor lép az érvénybe, ha ott megerősített.

60. §. Az időközben lemondások vagy halálozások által netalán ürességgé jött egyháztanácsosok és képviselői székek, a választás alkalmával legtöbb szavazatot nyert póttagoknak behívása által töltenek be.

(Folyt. köv.)

Tóth Sámuel.

Tanitók emlékirata a zsinathoz.*)

(Vége.)

A miket eddig mondtam, kiválóan a mindennapi iskolások hittani oktatásáról, vagy helyesebben: azoknak vallásos képzéséről kívánom értetni. A h i t t a n szó helyett célzatosan használom a vallásos képzést, amennyiben a népiskolában nem csupán hittant előadni, hanem egyszersmind a növendékeket vallásosokká, istenfélőkké is kell nevelni. A hittant hiában tanulja és tudja a gyermek, ha a vallás tanai és a magasztos erény példák után szíve is ki nem formáltatott, ha a vallás pusztá elmélet marad s nem lesz egyszersmind a gyermek életelvévé.

A konfirmációi hitoktatásnak rendszerint az iskolai pálya utolsó évében van helye, tehát akkor, midőn a gyermekek vallásos jelleme megnyerte a maga határozott irányát, s mondhatni a népiskolai vallásos nevelés befejeztetett. Ennél fogva már abban nem látok semmi veszélyt, ha ekkor a hittani oktatás a lelkészekre bízatik; mert már ekkor igazán hittani oktatást nyernek, illetőleg hitök felől vizsgáltatnak meg a növendékek.

*) Ez ismertetés előbbi részében egy pár nyomtatási hiba csúszván be, itt kiigazítjuk. Lapunk 11-ik szám 85. lap bal hasáb 12-dik sor ha helyett söt; 87. lap bal hasáb 43-ik sor e r e d m é n y é t helyett eszményét olvasandó Egyes betűhibát, p. o. paracaea helyett panacaea, maga az olvasó kiigazíthat.

Elvileg tehát nem ellenzem a konfirmációi hitoktatásnak a lelkészekre átruházását, de hogy a nagyobb egyházközségekből, hol évenként több száz növendék kíván konfirmáltatni, hogyan végzi a lelkész a konfirmándusok hitoktatását, s általában a nagyobb egyházközségeknél teendővel tulságosan elhalmozott lelkészeik képesek lesznek-e ezen új functió teljesítésére időt szakítani, megfogni nem tudom. Ilyen egyházakban csakugyan a tanítókra, vagy a létező segédlelkészekre kell a konfirmációi hitoktatást bízni ezutánra is.

Az ismétlő iskolások hitoktatását is a lelkészekre kívánják bízni az emlékirat szerzői. Elvből nem ellenzem ezt sem. De gyakorlatilag kivihetetlennek tartom, mert az ismétlő iskolások heti óraszámja igen csekély, például nyáron kettő, — ha ebből egy órán a lelkész hitoktatást végez, egy óra maradván a tanító számára, ugyan kérdem, ennyi idő alatt tarthat-e alapos és czélszerű ismétléseket, illetőleg gyakorolhatja-e a növendékeket olvasásban, írásban, számolásban, fogalmazásban stb.? — Mig ellenben, ha a tanító vezeti az ismétlő iskolát, ő könnyebben és czélszerűbben oszthatja fel a rendelkezésre álló időt úgy hogy hetenként fél órát fordíthat a vallás tanítására is. De van még más fontos ok is a miért nem szeretném, ha a lelkészek az ismétlő iskolák rendes tanítóivá tétetnének. S ez ok nem más, mint az, hogy ezáltal a lelkészek a kir. tanfelügyelő urakkal szemben oly viszonyba jöhetnének, a mit sem magokra a lelkészekre, sem a kormányzatuk alatt álló egyházközségek függetlenségére nézve nem tartok helyesnek és kívánatosnak. De erről nem szeretek sokat beszélni. Sapienti pauca.

2. K i v á n a l o m. Prédikálni az anyaeklézsiabeli tanítónak rendszeren csak 3-szor, a 3 főünnep első napja délutánján legyen kötelessége.

Én megvallom, jobban szeretném, ha a prédikátori tisztet, csupán az erre képesített egyének végeznék, s a tanítók a prédikálástól általában megkíméltetnének. — De ha már csakugyan szükségesnek s elkerülhetetlennek látszik, hogy a tanítók olykor-olykor prédikáljanak, akkor az ő prédikálásuk száma határozottassék meg, s őket azontúl senki se kényszerítse prédikálni, kivéven a lelkésznek súlyos betegsége eseteit, s ha közeli rokon egyházközség nincsen, hogy ennek lelkésze meghivathassék. — Ha pedig a tanítónak vasárnapi vagy ünnepi prédikációt kell tartani, általában helyesebbnek vélem, hogy a tanító egy jó prédikációt szépen olvasson el, mint bármily silányat összevissza hadarjon.

3. A harmadik kívánalom, hogy egy tanító 80 növendék-nél többet ne tanítson, törvényben gyökerezik.

4. Kivánalom, hogy a köznap déleesti istenisztelet, az esztendő utolsó napját kivéve, beszüntetessék. A hol az egyház-hivek nem kívánnak délután isteniszteletre imádkozás végett felmenni, ott el lehet törölni azt, sőt eltörölni sem szükséges, mert magától megszűnik. De vannak oly egyházközségeink, még pedig szép számmal, a melyekben a hivek örömet járnak a délutáni isteniszteletre, azokban annál fogva a délutáni isteniszteletet változatlanul fel kell tartani. Mert nem kell feledni, hogy az egyháznak öncélja szerint mégis első sorban a vallásosságot kell ápolnia, s főczélját másodrendű céloknak alá nem rendelheti.

5. Kivánalom: „a tanítói fizetés minimuma (lakás, kert s elegendő tüzi fán kívül) 500 forint. Ezt a presbyterium lehetőleg évnegyedenkénti részletekben pontosan szolgáltatassa ki a tanítónak. Hol a tanítónak ennél több fizetése volna, az semmi szín alatt kevésbithető ne legyen.“

E kivánalmat minden pontjában tökéletesen osztom s kívánom, hogy az megvalósíthatassék.

6. „A segédtanítók fizetése 50—100 frtban állapíttassék meg teljes ellátáson kívül.“ Elég csekély fizetésecske volna biz' ez, de ha így is kapható alkalmas segédtanító, ő lássa.

7. Az ismétlő iskolások tanításaért a tanítási órák számához illő külön fizetés adassék, s ez 30—60 frtban állapíttassék meg. — Méltányos kérelem.

8. Az ingyen iskoláztatás vagyis a tandijmentesség rendeltessék el. A tanító az eddigi tandijakért az egyház által egy summában adandó megfelelő pénzösszeggel és gabonával kárpótoltassék.

A tandijmentesség ellen elvi szempontból nem szólok, de feltétlen keresztül vitelét lehetőnek nem tartom. S jól megjegyeztetni kérem, hogy anyagi dolgokban, s különösen ott hol nagy szegénység és nyomor uralkodik, a zsinat határozatai rendeletei nem elégségesek nagy reformok kivételére, — törvény-cikkek nem fakasztanak pénz forrásokat. Ha azonban a tandijmentesség valahol életbe léptetetik, akkor a tanítót kárta-lanítani erkölcsi kötelesség.

9. Hogy ezentul az államsegélyből egyházmegyénként tanítói özvegy — árva gyámintézetek segélyt nyerjenek, én is óhajtom, de miután ezen segély célja az államkormány által határozottat meg, nem tartom lehetőnek hogy a zsinat az államsegély célját és jellemét megváltoztassa.

10. A tanító az ő hivatalába a lelkész választási törvény szerént, de korlátozott szabad választás mellett állíttassék be. Az egyházmegyei tanügyi bizottmány jelöltjei közül a consistorium ajánl 3 egyént az egyházak választóinak, s ha ezek közül nem választanak, a consistorium rendeljen oda (hova?) tanítót.

E kivánalom célja az, hogy a tanító a választás külalakjára nézve is lehetőleg egyenlő legyen a lelkésszel, de a kivánalom oly zavaros modus procedendi-t állapít meg, melyet elfogadni teljességgel nem lehet. Ezen kivánalom szerént ugyanis minden tanítóváltozás alkalmával el kellene készíteni a választók hiteles lajstromát, a presbyteriumok felhívására össze kellene ülni az egyházmegyei tanügyi bizottmánynak, de egyszersmind a 10—12 tagból álló egyházmegyei consistoriumnak is, néhol 100 □ mértföldnyi területen. Már most tegyük fel, hogy a tanügyi bizottmány jelöltjei s illetőleg a consistorium ajánltjai közül nem választanak a választók, kérdem mi lesz ekkor. A tanügyi bizottmány és consistorium vajon mindaddig permanensnek nyilváníttja-e magát, míg a választás el nem dől, vagy a választás meg nem történte esetében újra összeül?

És ha a tanügyi bizottmány egyetlen alkalmas egyént sem jelölne, a consistorium honnan ajánl hármát? De meg uraim! sok pénzbe kerülne ez a sok gyülekezés, s most már azt kérdem, honnan veszik rá a költséget. Az egyházmegyei pénztárra előre nem látott kiadásokat utalványozni nem lehet, az egyes szegény egyházak pedig nem volnának képesek a sok napi díjat fizetni.

Én a jelenlegi egyszerűbb választási módot némi szabatosítással sokkal jobbnak tartom. De tegyük fel, hogy ama választási terv törvénynyé lenne, az által a tanítók semmi jogot, előnyt nem nyernének. Mi célja volna tehát?

11. Ezen pont alatt sok fontos kivánalom nyer kifejezést.

a) A tanítónak szavazat joga legyen az iskolaszéknél, a presbyteriumban.

Hogy a tanítónak, ahol egy van, vagy a tanítók képviselőinek, ahol többen vannak, az iskolaszékben szavazatjoga le-

gyen, helyes és méltányos, de tudtommal így is van ez. De hogy a tanítónak a presbyteriumban is szavazatjoga legyen, törvényben feltétlenül kimondani bajos. Ott hol egy tanító van, e kérdés könnyen megoldható, de nagyobb egyházközségekben, melyekben több s például 10—40 tanító is van, lehetetlen volna a kivétel; vagy a presbyterek számát felette nagyra kellene tenni, különben a tanítók könnyen majorizálnák a presbyteriumot. Mennyi baj, mennyi vizsály keletkeznék ebből. Isten a megmondhatója. Vagy talán a tanítók közül aránylagosan kellene választani?

Azt tartom, hogy leghelyesebb az a gyakorlat, hogy az egyháztagek az érdemes tanítókat válasszák meg, ha akarják presbyterekül, s akkor nincs szükség külön ide vonatkozó törvényre. Oly egyházközségekben azonban, a melyekben intelligens emberek hiányában a tanító viszi a jegyzőséget, méltányos, hogy az az egyháztanácsnak szavazatjoggal bíró tagja legyen.

b) az egyházmegyei közgyűlésnek minden praeorans tanító és minden tanügyi bizottmányi tanítótag szavazati joggal felruházott alkotó tagja legyen.

Miért épen a praeorans tanító? Egyébként a b) pontot helyeslem.

c) Az egyházmegyei consistoriumba legalább két tanítótag választassék be a gyülekezetek presbyteriumai által. Tökéletesen méltányos kívánság.

d) Az egyes egyházmegyékből az egyházker. közgyűlésekre kiküldött képviselők egyike tanító legyen.

A mi egyházunk alkotmánya a lelkészek és világiak közti paritás elvén nyugodván, a d) alatti kivánalom megoldhatatlan nehézségbe ütközik. A világiak száz ezreinek jogait néhány száz egyén javára confiscálni nem lehet. — Azonban törvény által kimondható lenne annyi, hogy az egyházkerületi közgyűlésre egyik képviselőül tanító is küldhető. Ez által semmi féle jog nem szenvedne csorbulást, s az egyházmegyéknek fenhagynék a szabadság egyes kitünő tanítót kerületi képviselő-ségre megválasztani, s őt ezáltal megtisztelni.

e) A conventen s a zsinaton a tanítók, kerületenként csak 1—2 tanító által is képviselve legyenek.

E kivánalomtól bizonyos következetesség el nem vitatható de erre is csak azt mondom, bizzuk a dolgot az illető választó testületek szabadságára, s bölcs belátására.

12. Az egyházmegyei tanügyi bizottsági tagok fele, — a kerületének legalább egy harmada tanító legyen.

Nem tartom lehetőnek, hogy az egyházmegyei tanügyi bizottság megalkotásánál a lelkészi kar s a világiak választottjaival egyenlő szám adattassék a tanítók részére. Én részemről elegendőnek tartanám, ha törvényben ez mondatnék ki: az egyházmegyei tanügyi bizottsági tagok egyharmada a tanítók közül választassék az egyházak által.

A kerületi tanügyi bizottságra vonatkozólag is talán elég lenne annyit mondani, hogy abba: érdemes tanítók is választhatók.

Szép vivmány lesz az, ha törvényben csak ennyi is kimondatik.

13. Az iskolai kör felügyelők az egyházmegyei közgyűlésen a tanügyi bizottmány ajánlatára neveztesse ki. Fiat!

14. A tanítók vagy iskolájuk ellen kiküldendő vizsgáló bizottság fele részben tanítókból álljon.

Nem lesz kivihető. Vajjon nem volna elég jogbiztosíték, ha csak az mondatnék ki törvényben, hogy: az ilyenmü vizs-

gáló bizottság tagjai közt méltányos arányban tanítók is legyenek.

Semmi sem rosszabb, mint a túlfeszített kívánság, mert az ritkán teljesül; vagy mert tárgyilag kivihetetlen, vagy mert nagy ellenszenvet kelt. Ha a tanítók jogai csak oly mérvben elismeretnek és biztosítatnak, mint én röviden jeleztem, a magyar helv. hitv. tanítók társadalmi és jogi helyzete annyira javul és emelkedik, melyhez hasonlót én nem ismerek a világon sehol.

J o ó I s t v á n.

K Ö N Y V É S Z E T.

— Protestáns **Halotti Búcsúztatók** tárháza. II-ik füzet, szerkeszti s kiadja Zih Károly békés-szent-andrási rektor: Megjelenik évenként 4 füzetben, ára a 4 füzetnek 1 frt 40 kr. Jelen füzet verses darabokat hoz Kontra Lajos, Győri János, Filep Endre, Olasz Lajos, Zih Károly, Pásztor József, Németh Sándor, Pintér János, Sarkadi Ferencz, Fekete István, Horváth József, Eőri Lajos tanítóktól. A borítékon méhézeti értesítő. A nyilvánosság és verseny folytán az ily búcsúztatók hangja izlése nemesedik. . . ez előnye az ily füzeteknek.

— A beregi ref. egyházmegye 1877. nov. 27—28. Beregszászban tartott közgyűlésének **Jegyzőkönyve**, ivrét 19 lap. A 161. számban Kántor Sámuel a tiszteletreméltó s. gondnok ur adott a konventről tömör jelentést; a 172-ik számban a beregszászi ev. ref. felekezeti gimnázium alapvagonának az eredeti jogtulajdonos részére megmentése felől hozatott kellő határozat. A beregszászi ősegház legyen hű szép multjához, az egyházmegye buzgó törekvése felemelő.

— Az udvarhelyi reformált egyházmegye 1877-ben tartott három közgyűlésének **Jegyzőkönyve**, szerkesztette Dáné Mózes e. m. főjegyző. Székely-Udvarhely, 1878. 8r. 35 l. A kezelhető 8-adrét alak csinos és helyes. Van az egyházmegyében 51 lelkészi állomás 25,178 frt értékű fizetéssel, középszámitással egyre esik 484 frt, 4 egyház van 200 frton aluli papi fizetéssel; tanítói állomás van 53, átlagosan esik egy tanítóra jövedelem 238 frt.

K Ü L Ö N F É L É K.

— Emlékbeszéd Kálvin felett című mű előfizetési határideje meghosszabbíttatik jul. 8-ig s ha legalább 200 előfizető akkorára beérkeznek, még azon hó folytán megjelenik Merle d'Aubigné címzett jeles műve magyarul. Előfizetési ár 40 kr., mely e Lapok szerkesztőjéhez küldendő. Azon 50 előfizetőt, kik eddig megtisztelték a nagy Kálvin emlékét pártolásaikkal, várakozásra kérem, mig többen is csatlakoznak a magyar emlék létesítéséhez. 2 ezer kálvinista magyar egyházból csak szabad remélni 200 emlékezőt a nagy reformátorra!! Lásd az eredeti felhívást Lapunk mult évi 47-ik számában.

— Közgyűlés. A tiszántúli ref. egyházkerületi közgyűlésnek — mely a mint már jelezve volt — folyó évi május 11-én veendő kezdetét, az elintézendő peres ügyeken kívül, legfontosabb tárgyai lesznek: a) a mult évi júliusi egyházkerületi közgyűlésből, a vallás- és közoktatási miniszteriumhoz intézett több rendbeli feliratra érkezett válasz. b) az államsegély összegből 5% levonatván: ez ügyben kérelem fölterjesztése az országgyűléshez. c) az államsegély összegből 2000 frt visszatartatván, ennek miként leendő kezelése és felhasználás módja felett intézkedés. d) a pesti biztosító társulattal kötött szerződés a jelen 1878. évvel lejárván: a tüztkármentesítés ügyében intézkedés. e) az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság szervezésére vonatkozó alapszabályok megállapítása. f) a vidéki középtanodákra rendszeres felügyelet tervezése. g) a debreczeni főiskolában akad. és tanítóképezdei belrendtartási szabályok és törvények megállapítása. stb.

— Segélyegylet. A magyar reformált segélyegylet közgyűlését május 11-én d. u. 4 órakor fogja megtartani, a midőn az alapszabályok egyszerűsítésére kinevezett küldöttség javaslata tárgyalatni fog és segélyosztás is eszközöltetik. — Az alapszabályok értelmében, csak oly szegény egyházak kérvényei vétetnek figyelembe, melyek idegen nemzetiségek közt vannak s magukat sem mint anya-, sem mint leányegyházak önerejükből fen nem tarthatják. A kérvényeknek legalább 10 nappal a gyűlés határnapja előtt be kell küldetniök.

— Tanügyi bizottság. Ugyancsak a tiszántúli ref. egyházkerületben az egyházkerületi tanügyi bizottság tanácskozását ápril 25 én Debreczenben fogja megtartani. Tárgyai lesznek e gyűlésnek: mindazon tanügyi dolgokban, melyek az egyházkerületi gyűlés elé terjesztetnek, véleménynyilvánítás vagy javaslattétel.

— Hódmezővásárhely. Az itteni ref. egyházban a lefolyt 1877-ik évben kereszteltetett 1453 (fi 745, nő 708, törvénytelen 107, iker 26); meghalt 1401 (fi 684; roncsoló toroklobban elhalt 549); eskettetett 456 pár (nőtlen hajadonnal 357 pár, özvegy özvegygyel 46 pár, özvegy nem özvegygyel 53 pár). (M. B.)

— Héjas Pál csurgói feles tanár — a mint értesültünk — Dombóra választatott meg lelképásztorul, hivatalát csak a tanév végével foglalandja el.

— Lapok. Az illetők figyelmébe hozatik 1) a „földmivelési érdekeink“ és „Falusi Gazda“, amannak előfizetése egy évre 6 forint, emezé 2 frt, mely Budapestre, nádorutca 6. sz. küldendő. Kitűnő szaklap. — 2) „Jövők“ című új hetilap indul meg ápril 7-én Budapesten, szerkeszti Istóczy Győző o. gy. képviselő, előfizetés félévre 3 frt, mely szerkesztőhöz Budapest, vasutca 12. sz. irányzandó. Az anyagi pusztulás ellen küzdend. Koldus nép valódilag szabad nem lehet. 3) Hasznos mulattató. Szerkeszti Dolinay Gyula, előfizetés ára 1 évre 6 frt. (Budapest, özutca 15. sz.) ifjusági lap, 6-ik évfolyam; az iskolai könyvtárakban a mi viszonyaink közt helyet foglalhat.

— Téli Ujság. A makói vallásos irányu derék néplap 12. és 13. száma megjelent, a makói ref egyház története befejeztetett a tárczában; kiemeljük a cikkek közül „a vasárnap jelentőségét“. A 13-ik számmal az 1-ső évfolyam utolsó száma jelent meg. „Megjelenik-e a jövő télen ismét, az a közönség s az egyház részvététől függ?“ — Kérde Csécsi M. a szerkesztő. A Lap méltó az életre s minden igaz barátja a vallásos népnek óhajtja a 2-ik s többi évfolyamot is. Kívánatos lenne szélesebb körben terjedése. . . egy lelkészértekezleten megérdemli a tárgyalást s felkarolást. A szerkesztő és a pártfogók nemes munkát kezdetek. . . Isten áldása kísérje őket!

Balogh Ferencz, felelős szerkesztő és kiadó.